

REGLEMENTAREA INVESTIȚIILOR IMOBILIARE DIN PATRIMONIUL MINISTERULUI APĂRĂRII NAȚIONALE

Locotenent arhitect drd. Adina SEGAL

*Direcția domeniului și infrastructuri, Ministerul Apărării Naționale
10.55535/GMR.2023.2.9*

Domeniul construcțiilor este reglementat la nivel național pentru a asigura un standard tehnic corespunzător, precum și coordonarea dezvoltării spațiale la nivel local și național. Investițiile imobiliare finanțate din bugetul public se realizează cu respectarea reglementărilor privind proiectarea și execuția lucrărilor de construcție, la care se adaugă precizările din legislația privind planificarea bugetară, achizițiile publice și etapele de elaborare și aprobare a documentațiilor tehnico-economice.

Investițiile imobiliare aferente infrastructurii de apărare, din care fac parte și investițiile din patrimoniul Ministerului Apărării Naționale, reprezintă o situație particulară prin obligația de a respecta, în completarea cadrului legislativ național, și reglementări departamentale care asigură atât îndeplinirea cerințelor operaționale, cât și coordonarea activității la nivel operațional și tactic.

Analizând reglementările aplicabile pentru realizarea investițiilor imobiliare din patrimoniul Ministerului Apărării Naționale, articolul prezintă, succint, etapele de realizare a investițiilor, instituțiile implicate și responsabilitățile acestora, precum și câteva aprecieri asupra oportunității realizării unui cod și a unui regulament dedicate construcțiilor militare, care ar putea contribui la eficiența operațiunilor militare, asigurând, astfel, operativitatea și siguranța personalului militar, precum și economia de resurse.

Cuvinte-cheie: infrastructură pentru apărare, construcții speciale, cazărmi, legislație pentru construcții, reglementări militare.

COMPONENTELE INFRASTRUCTURII PENTRU APĂRARE

Componentă a sistemului național de apărare, alături de conducere, forțe și resurse, *infrastructura teritorială* (Legea nr. 45 din 1 iulie 1994, art. 20, art. 6) conține ansamblul de lucrări și amenajări ale teritoriului care pot fi folosite pentru apărarea națională, respectiv: capacitățile pentru apărare, sistemul național de adăpostire și construcțiile cu caracter special.

Capacitățile pentru apărare (Legea nr. 477 din 12 noiembrie 2003, secț. 4) sunt construcții publice sau private, necesare forțelor din sistemul de apărare, care se rechiziționează în caz de mobilizare sau de război. Acestea sunt facilități precum: linii de producție și depozitele aferente, lucrări de transporturi, rețele de comunicații sau tehnologia informației, clădiri cu destinație sanitară, ca și depozitele pentru rezervele de stat și de mobilizare.

Sistemul național de adăpostire (Legea nr. 481 din 8 noiembrie 2004, art. 42) cuprinde construcțiile destinate pentru protecția populației civile și a patrimoniului cultural național. Acesta include: punctele de comandă ale Sistemului Național de Management al Situațiilor de Urgență, adăposturile publice și adăposturile private realizate de către proprietarii de imobile. Aceste construcții se proiectează conform normelor tehnice dedicate și se avizează de către Ministerul Afacerilor Interne (Ordin nr. 1.298 din 10 mai 2006).

Construcțiile speciale (Legea nr. 50 din 29 iulie 1991, Anexa 2, pct. 8), denumite și *construcții cu caracter special*, reprezintă construcțiile, amenajările și instalațiile realizate pentru sprijinul activității instituțiilor din sistemul național de apărare, ordine publică și securitate națională (SNAOPSN). Aceste construcții sunt autorizate, conform unei proceduri comune, de către autoritățile din: Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Telecomunicații Speciale, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Justiției, Serviciul de Informații Externe sau Serviciul de Protecție și Pază, fiecare instituție autorizând lucrările din patrimoniul imobiliar pe care îl administrează.

Capacitățile pentru apărare sunt construcții publice sau private, necesare forțelor din sistemul de apărare, care se rechiziționează în caz de mobilizare sau de război. Acestea sunt facilități precum: linii de producție și depozitele aferente, lucrări de transporturi, rețele de comunicații sau tehnologia informației, clădiri cu destinație sanitară, ca și depozitele pentru rezervele de stat și de mobilizare.

Obiectivele militare (Legea nr. 122 din 15 iunie 2011, art. 3, lit. h) sunt imobilele și instalațiile folosite în activitatea de instruire sau în acțiunile de luptă ale armatei, aflate în administrarea Ministerului Apărării Naționale/M.Ap.N. Acestea includ: cazărmile/bazele militare, taberele militare, poligoanele și depozitele, infrastructura de transport militar (gări, porturi, aeroporturi, aerodromuri, hangare), precum și lucrările de artă sau fortificațiile. O parte din obiectivele militare sunt reprezentate de *obiective speciale* (DDI-13 din 17 iunie 2022), respectiv cazărmile care asigură facilități pentru conducerea strategică, centre de procesare a informațiilor sau depozite pentru explozivi, muniții sau chimicale toxice. Pentru aceste cazărmi, stabilite de Statul Major al Apărării/S.M.Ap., datorită importanței strategice sau a riscurilor existente în utilizare, sunt necesare condiții suplimentare pentru stabilirea amplasamentului, precum și pentru asigurarea accesului și operării.

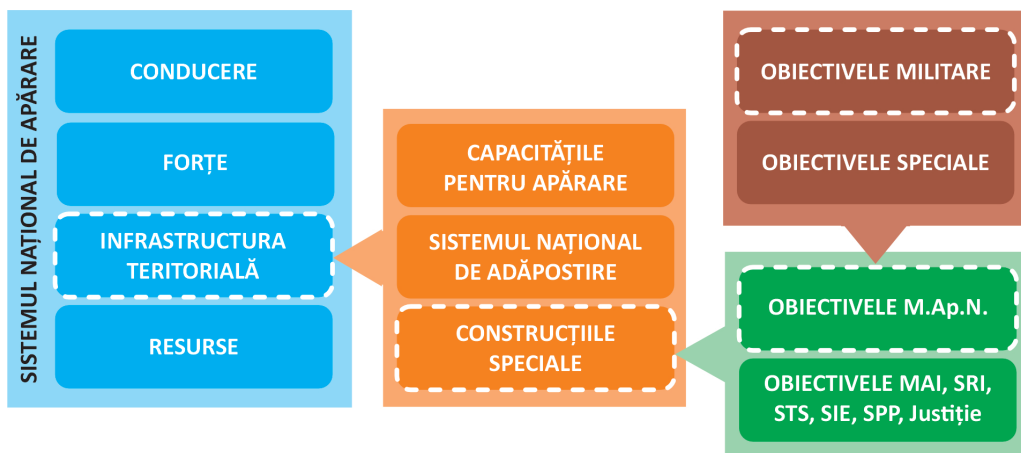

Figura 1: Componentele infrastructurii pentru apărare (concepția autoarei)

Proprietățile imobiliare din mediul militar sunt imobilele aflate în proprietatea privată a Ministerului Apărării Naționale sau cele din domeniul public sau privat al statului care sunt în administrarea ministerului. Acestea poartă denumirea de *cazărmi/baze/instalații militare* și sunt constituite din terenurile, construcțiile și amenajările destinate asigurării facilităților temporare sau permanente care au ca scop staționarea, instruirea și antrenarea uneia sau a mai multor unități militare.

Infrastructura militară este definită ca ansamblul de construcții și instalații permanente care susțin desfășurarea activității militare. Aceasta se realizează pe baza cerințelor operaționale, în funcție de complexitatea activității militare desfășurate, prin proiecte de investiții imobiliare.

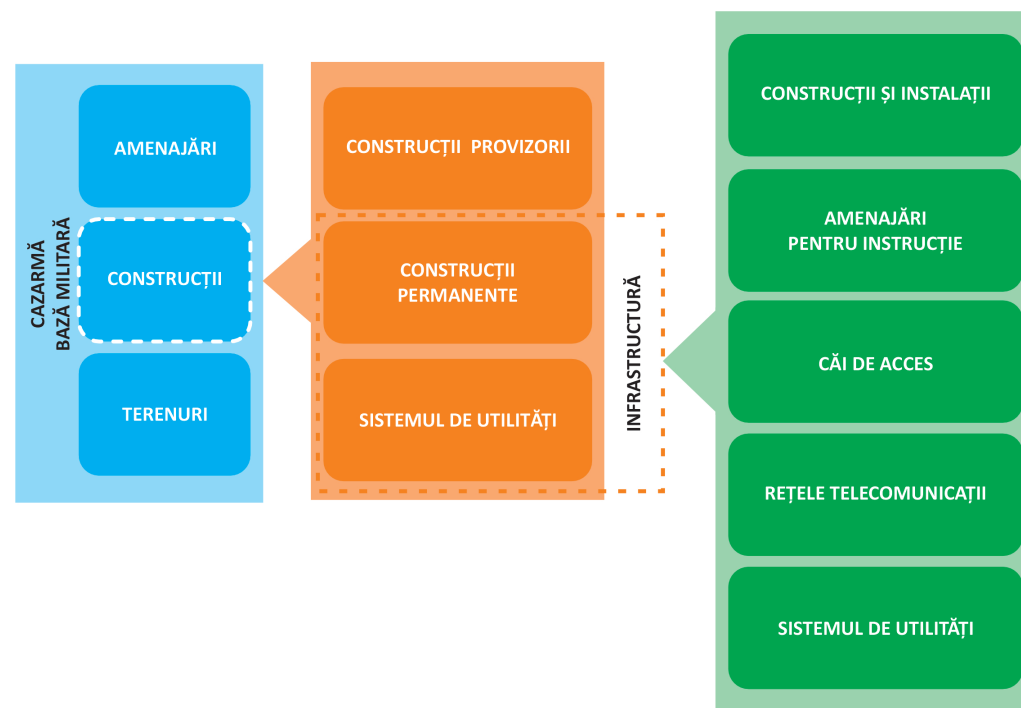

Fig. 2 Elementele componente ale unei cazărmi (concepția autoarei)

Realizarea investițiilor imobiliare din domeniul militar presupune o serie de etape stabilite prin legi și reglementări tehnice care se aplică la nivel național, precum și măsuri suplimentare precizate prin ordine și dispoziții cu caracter specific domeniului militar, menite să asigure implementarea unui standard operațional corespunzător. Trecerea în revistă a reglementărilor aplicabile prezintă atât etapele de realizare a infrastructurii pornind de la nivelul planificării strategice până la implementarea și utilizarea construcțiilor, cât și responsabilitățile pe care diverse instituții civile și militare le au în acest proces.

Doctrina Armatei României delimitează trei niveluri de desfășurare a activității militare care se aplică și pentru etapele de realizare a infrastructurii: conducere/direcționare de la nivel militar-strategic,

Strategia de dezvoltare teritorială a României este documentul prin care se stabilesc direcțiile de dezvoltare teritorială pe termen lung, peste 20 ani, și se fundamentează strategiile, politicile și programele la nivel regional, național, transfrontalier și transnațional. Elaborarea acestui document este atribuția Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, sub coordonarea prim-ministrului.

respectiv planificare și executare la nivelurile operațional și tactic (Chiriac, 2017). Încadrarea în cele trei niveluri se face în funcție de obiectivele stabilite (Lexicon militar, 1994):

- Nivelul strategic se subordonează politicii la nivel național și aliat, direcționând/conducând nivelul operativ și tactic printr-o concepție de ansamblu.
- Nivelul operațional, situat între cel strategic și cel tactic, se referă la planificarea și coordonarea/conducerea operațiilor necesare pentru realizarea obiectivelor strategice stabilite.
- Nivelul tactic se subordonează celorlalte două niveluri, implicând integrarea acțiunilor tactice într-o concepție operațională și strategică.

REGLEMENTAREA CONSTRUCȚIILOR LA NIVEL STRATEGIC

Amenajarea teritoriului

Gestionarea spațială a teritoriului țării se realizează prin intermediul activităților de amenajare a teritoriului și urbanism, pe baza *Strategiei de dezvoltare teritorială a României* (Legea nr. 350 din 6 iunie 2001, art. 2).

Strategia de dezvoltare teritorială a României este documentul prin care se stabilesc direcțiile de dezvoltare teritorială pe termen lung, peste 20 ani, și se fundamentează strategiile, politicile și programele la nivel regional, național, transfrontalier și transnațional. Elaborarea acestui document este atribuția Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației (MDLPA), sub coordonarea prim-ministrului.

Amenajarea teritoriului este activitatea prin care se coordonează într-un ansamblu integrat toate politicile sectoriale, inclusiv cea de apărare. În acest sens MDLPA elaborează documentațiile de amenajare a teritoriului național, regional și local prin care se trasează direcțiile de dezvoltare spațială. Pentru coordonarea activităților de apărare și de gestionare a teritoriului, autoritățile din SNAOPSN avizează în prealabil aceste documentații (Ordinul nr. M. 40 din 8 martie 2018, art. 6).

Planificarea apărării la nivel politic și departamental

Documentul de bază pentru planificarea apărării (Legea nr. 203 din 16 iulie 2015) la nivel național este *Strategia națională de apărare a țării*. Acest document este prezentat de președintele României pentru perioada mandatului său și este aprobat prin Hotărâre de cele două

Camere. Pentru îndeplinirea prevederilor din *Strategie*, M.Ap.N. elaborează *Carta albă a apărării* (Hotărârea nr. 28/2021 pentru aprobarea *Cartei albe a apărării*), în care sunt precizate, printre altele, și obiectivele, direcțiile de acțiune și proiectele majore de investiție pentru managementul infrastructurii de apărare.

În vederea realizării obiectivelor de politică de apărare națională, pe baza *Strategiei naționale de apărare a țării*, ale *Cartei albe a apărării* și luând în considerare politicile Alianței Nord-Atlantice (NATO) și ale Uniunii Europene (UE) în domeniul securității și apărării, M.Ap.N. elaborează *Strategia militară a României* (Hotărârea nr. 832 din 11 august 2021).

Pentru a oferi o viziune asupra obiectivelor și priorităților de alocare a resurselor pentru apărare, pe baza *Cartei albe a apărării*, a *Strategiei militare a României* și a *scrisorii-cadru privind contextul macroeconomic*, M.Ap.N. elaborează *Directiva de planificare a apărării* (Directiva de planificare a apărării pentru perioada 2018-2027, 6 februarie 2018)¹. Planificarea este împărțită în 11 programe majore, fiecare condusă de câte un director de program, care este responsabil de gestionarea resurselor în vederea asigurării capacităților militare specializate. *Directiva de planificare* se realizează pentru o perioadă de 10 ani și reprezintă principala bază de armonizare dintre politici, resurse și capacități. Ca urmare, plecând de la acest document, fiecare director de program major stabilește cursurile de acțiune necesare în vederea realizării obiectivelor specifice, inclusiv pentru obiectivele privind mentenanța și dezvoltarea infrastructurii.

Amenajarea teritoriului pentru apărare

Pregătirea teritoriului pentru apărarea națională (Legea nr. 477 din 12 noiembrie 2003, art. 34) cuprinde măsurile realizate pe timp de pace pentru satisfacerea nevoilor operative ale sistemului național de apărare, pentru protecția cetățenilor, precum și pentru protecția bunurilor materiale din patrimoniul național.

Pentru protecția cetățenilor se au în vedere obiective² precum: adăposturi civile, sisteme de înștiințare-alarmare sau posturi de observare

¹ Directiva de planificare a apărării pentru perioada 2018-2027 a fost aprobată la 6 februarie 2018 de către Consiliul de Planificare a Apărării.

² Lucrările pentru protecția civilă se realizează potrivit Legii nr. 481 din 8 noiembrie 2004 privind protecția civilă și a Hotărârii nr. 560 din 15 iunie 2005 pentru aprobarea categoriilor de construcții la care este obligatorie realizarea adăposturilor de protecție civilă, precum și a celor la care se amenajează puncte de comandă.

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Pentru a oferi o viziune asupra obiectivelor și priorităților de alocare a resurselor pentru apărare, pe baza Cartei albe a apărării, a Strategiei militare a României și a scrisorii-cadru privind contextul macroeconomic, M.Ap.N. elaborează Directiva de planificare a apărării. Planificarea este împărțită în 11 programe majore, fiecare condusă de câte un director de program, care este responsabil de gestionarea resurselor în vederea asigurării capacităților militare specializate.

Obiectivele pentru satisfacerea nevoilor operative ale sistemului de apărare cuprind lucrările necesare desfășurării activității militare, ca: fortificații sau puncte de comandă, capacități de depozitare, căi de comunicație, inclusiv porturi și aeroporturi sau linii de telecomunicații etc.

și puncte de comandă, în timp ce pentru protecția bunurilor se realizează depozite și puncte de încărcare-descărcare.

Obiectivele pentru satisfacerea nevoilor operative ale sistemului de apărare (Pigui, 2004) cuprind lucrările necesare desfășurării activității militare, ca: fortificații sau puncte de comandă, capacități de depozitare, căi de comunicație, inclusiv porturi și aeroporturi sau linii de telecomunicații etc.

Aceste lucrări se realizează prin includerea lor în *Programul cu obiectivele de pregătire operativă a teritoriului pentru apărare*. Acest program se realizează pentru o perioadă de patru ani și se actualizează anual. Reviziile se realizează pe baza propunerilor înaintate de instituțiile publice cu responsabilități în domeniu și se avizează de către S.M.Ap. Pentru implementarea lucrărilor, acestea sunt incluse cu prioritate în programele de investiții ale autorităților responsabile.

Direcționarea investițiilor imobiliare la nivel strategic

În ceea ce privește infrastructura pentru apărare, activitățile la nivel strategic constau în coordonarea politicii de apărare cu strategiile de amenajare a teritoriului național, care se realizează prin actualizarea documentațiilor de amenajare a teritoriului cu informații referitoare la obiectivele SNAOPSN și prin avizarea documentațiilor de amenajare a teritoriului de către autoritățile SNAOPSN. Direcționarea nivelului operativ se realizează prin Programul cu obiectivele de pregătire

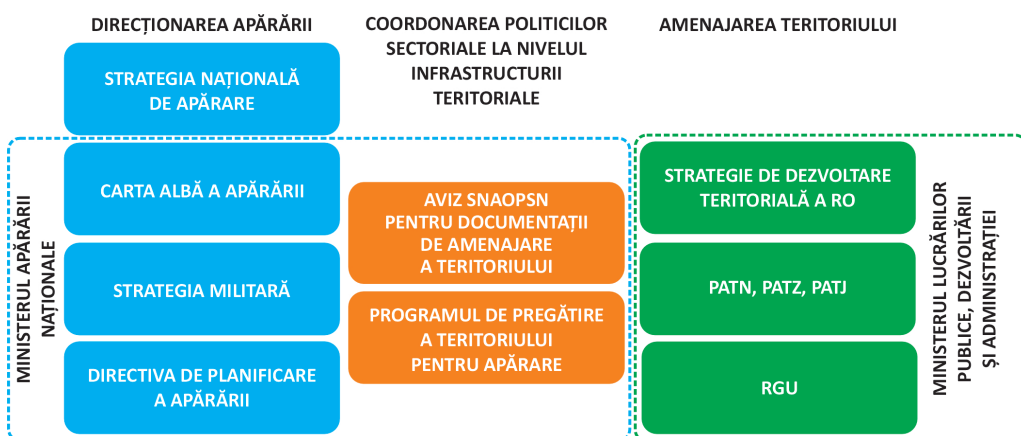

Figura 3: Coordonarea politicii de apărare la nivelul infrastructurii teritoriale (concepția autoarei)

operativă a teritoriului pentru apărare, care include obiectivele de investiții aferente pregătirii teritoriului pentru apărare, și prin Directiva de planificare a apărării, care asigură finanțarea programelor de investiții.

REGLEMENTAREA CONSTRUCȚIILOR LA NIVEL OPERAȚIONAL

Activitatea de urbanism

Urbanismul (Legea nr. 350 din 6 iunie 2001, art. 4) reprezintă activitatea operațională și normativă prin care prevederile din planurile de amenajare a teritoriului sunt transpuse în teren la nivelul unităților administrativ-teritoriale prin: Planul urbanistic general și regulamentul local aferent acestuia, Planuri urbanistice zonale și regulamentele locale aferente acestora și prin Planuri urbanistice de detaliu. În vederea completării documentațiilor de urbanism, autoritățile din SNAOPSN comunică autorităților publice locale sau județene care sunt zonele cu destinație specială și zonele de protecție ale zonelor cu destinație specială aferente obiectivelor aflate în administrare.

Pentru respectarea condițiilor din documentațiile de urbanism, în vederea informării beneficiarului privind regimul juridic, economic și tehnic al imobilelor și condițiile necesare pentru autorizarea investițiilor imobiliare, se solicită eliberarea unui certificat de urbanism/CU. Primarul, prin structura responsabilă cu urbanismul condusă de arhitectul-șef, asigură elaborarea planurilor urbanistice pentru teritoriul pe care îl administrează și eliberează CU.

Pentru investițiile aferente apărării, CU se emite de către autoritățile din SNAOPSN, în baza și cu respectarea reglementărilor interne aplicabile obiectivelor cu caracter special (Ordinul nr. M. 40 din 8 martie 2018, art. 6).

În vederea stabilirii cerințelor urbanistice specifice amplasamentului, pentru coordonarea cu reglementările locale aprobate prin documentațiile de urbanism, se poate solicita suport tehnic din partea autorităților publice locale, acestea având obligația să transmită datele solicitate în termen de 15 zile.

Avizul M.Ap.N.

În vederea protejării patrimoniului imobiliar al M.Ap.N., executarea lucrărilor de construire pentru imobilele aflate în vecinătatea sau în zonele de protecție ale obiectivelor cu destinație specială

GÂNDIREA MILITARĂ ROMÂNEASCĂ

Urbanismul reprezintă activitatea operațională și normativă prin care prevederile din planurile de amenajare a teritoriului sunt transpuse în teren la nivelul unităților administrativ-teritoriale prin: Planul urbanistic general și regulamentul local aferent acestuia, Planuri urbanistice zonale și regulamentele locale aferente acestora și prin Planuri urbanistice de detaliu.

este condiționată de obținerea avizului S.M.Ap. (Hotărârea nr. 62 din 7 februarie 1996, anexa 1, pct. 4). Direcția domeniului și infrastructuri, structura de specialitate a M.Ap.N. în domeniul administrării proprietății imobiliare, avizează, la cererea S.M.Ap., documentațiile de urbanism și amenajarea teritoriului pentru amplasarea noilor obiective de investiții și dezvoltarea celor existente (DDI-13 din 17 iunie 2022).

De asemenea, avizul S.M.Ap. este necesar pentru o serie de obiective de investiții, publice sau private, în scopul analizei oportunității includerii acestora în infrastructura sistemului național de apărare, precum și al coordonării unor proiecte noi în cadrul infrastructurii existente.

Planificarea investițiilor imobiliare pentru apărare

Obiectivele pentru apărare stabilite la nivel strategic se planifică și se coordonează prin programe majore și planuri anuale (Legea nr. 203 din 16 iulie 2015, art. 9 și 10).

Programele majore cuprind resursele și măsurile necesare pentru modernizare, înzestrare, instruire și asigurarea sprijinului logistic. Acestea sunt elaborate și executate de către directorii de program major, pe baza resurselor și obiectivelor trasate în *Directiva de planificare a apărării*.

Finanțarea activităților M.Ap.N. se realizează din bugetul de stat și se supune reglementărilor prevăzute în *Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice în ceea ce privește ordonatorii de credite, programele de investiții publice și nivelurile de aprobare ale documentațiilor aferente investițiilor*.

Ministrul apărării naționale este ordonator principal de credite (Legea nr. 346 din 21 iulie 2006, art. 19) și desemnează, prin ordin, ordonatorii de credite secundari și terțiari (lb., art. 68) pentru asigurarea execuției bugetare. Ordonatorii secundari de credite sunt directori de program major și răspund de constituirea, dezvoltarea și menținerea de capacități.

Planurile anuale de investiții se întocmesc de către directorii de programe majore pe baza măsurilor trasate în programele majore, a fondurilor alocate de la bugetul de stat pentru anul respectiv, a execuției bugetare a anului anterior și a indicatorilor de program.

Programele imobiliare reprezintă un ansamblu coerent de proiecte sau obiective care se desfășoară pe o perioadă mai mare de un an.

DDI, autoritatea M.Ap.N. care urmărește și coordonează investițiile imobiliare în toate etapele de implementare, este responsabilă prin unitățile subordonate de implementarea programelor imobiliare.

Planificarea investițiilor imobiliare la nivel operațional

La nivel operațional, se desfășoară activitățile de planificare și coordonare necesare pentru realizarea obiectivelor strategice. Referitor la investițiile imobiliare din patrimoniul M.Ap.N., planificarea se realizează prin Programele de investiții și prin Planurile anuale. Coordonarea investițiilor noi cu infrastructura existentă de apărare se realizează prin Certificatul de urbanism și prin avizul M.Ap.N.

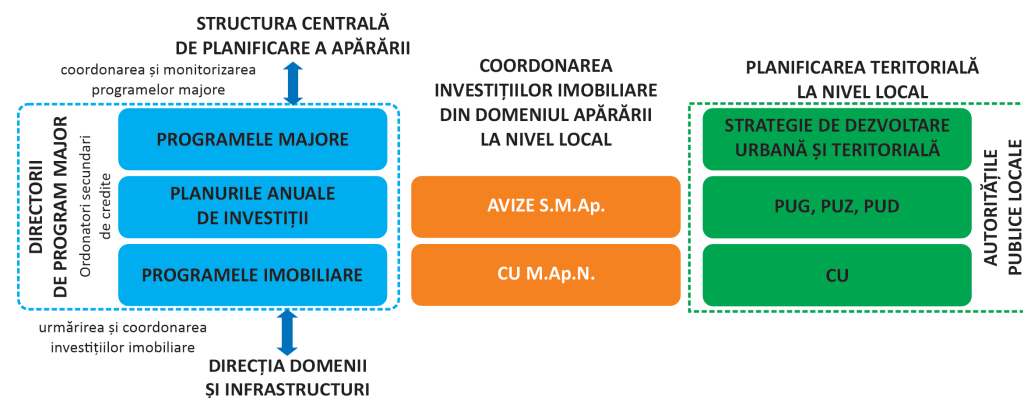

Figura 4: Planificarea investițiilor imobiliare militare și coordonarea acestora la nivel local (concepția autoarei)

REGLEMENTAREA CONSTRUCȚIILOR LA NIVEL TACTIC

Dezvoltarea și modernizarea proprietății imobiliare se realizează prin proiecte de investiție imobiliară. Acestea constau în dezvoltarea unei proprietăți imobiliare noi sau modernizarea unei infrastructuri existente și se realizează cu respectarea cadrului legal național privind etapele de implementare, achizițiile publice, autorizare și execuția lucrărilor de construcție.

Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației/MLPDA (Hotărârea nr. 477 din 16 iunie 2020) este autoritatea administrației publice centrale în domeniul construcțiilor, amenajării teritoriului, urbanismului și arhitecturii și are în atribuții asigurarea cadrului normativ aferent acestor activități. Reglementările emise sunt obligatorii pentru toate investițiile din domeniul imobiliar, publice

sau private, în vederea asigurării unui standard tehnic corespunzător stabilit la nivel național, precum și pentru coordonarea dezvoltării tuturor unităților administrativ-teritoriale, indiferent de dimensiunea acestora.

Pentru investițiile imobiliare din patrimoniul Ministerului Apărării Naționale, în vederea detalierii procedurilor de implementare a investițiilor, precum și pentru stabilirea unui standard în ceea ce privește asigurarea cerințelor operaționale, ministrul apărării naționale emite ordine și instrucțiuni, iar șefii direcțiilor din structurile centrale emit dispoziții, potrivit competențelor specifice (Legea nr. 346 din 21 iulie 2006, art. 40).

Diracția domenii și infrastructuri este structura de specialitate a M.Ap.N. abilitată să elaboreze reglementări pentru administrarea și dezvoltarea proprietății imobiliare militare. De asemenea, prin unitățile subordonate, este responsabilă de implementarea programelor imobiliare.

Diracția domenii și infrastructuri este structura de specialitate a M.Ap.N. abilitată să elaboreze reglementări pentru administrarea și dezvoltarea proprietății imobiliare militare (DDI-13 din 17 iunie 2022). De asemenea, DDI, prin unitățile subordonate, este responsabilă de implementarea programelor imobiliare. Sistemul de administrare a proprietății imobiliare este compus din structurile tehnice de specialitate pentru administrarea zonală a proprietății imobiliare, denumite Centre de infrastructuri, Centrul de studii și proiectare construcții militare și Centrul de intervenție în situații de urgență.

Etapele de realizare a investițiilor imobiliare

Pentru obiectivele de investiții imobiliare din patrimoniul M.Ap.N., dat fiind faptul că acestea sunt realizate din fonduri publice, se aplică măsurile prevăzute prin *Hotărârea Guvernului nr. 907/2016 privind etapele de elaborare și conținutul-cadru al documentațiilor tehnico-economice aferente obiectivelor/proiectelor de investiții finanțate din fonduri publice*. Etapele de elaborare și aprobare a documentațiilor sunt:

- etapa I: elaborarea notei conceptuale și a temei de proiectare;
- etapa a II-a: realizarea studiului de fezabilitate, obligatoriu pentru obiective de investiții imobiliare a căror valoare totală estimată depășește echivalentul a 50 de milioane de euro, și a studiului de fezabilitate sau, după caz, a documentației de avizare a lucrărilor de intervenție;
- etapa a III-a: realizarea proiectului pentru autorizarea/desființarea executării lucrărilor;
- etapa a IV-a: realizarea proiectului tehnic de execuție.

Pentru proprietățile imobiliare administrate de M.Ap.N., competențele de inițiere, avizare, aprobare și implementare a proiectelor de investiții imobiliare se stabilesc prin reglementări separate. *Dispoziția șefului Direcției domenii și infrastructuri nr. DDI-13 din 17 iunie 2022 pentru aprobarea Regulamentului proprietății imobiliare în Ministerul Apărării Naționale* detaliază procesul de dezvoltare a proprietății imobiliare și stabilește responsabilitățile privind managementul proprietății imobiliare în M.Ap.N.

Inițierea proiectelor se realizează prin promovarea Notei conceptuale de către administratorul cazarmii în care se implementează investiția și aprobarea acesteia de către directorul de program major. Tema de proiectare se elaborează în cadrul Centrului de studii și proiecte construcții militare (CSPCM), structura tehnică de specialitate din subordinea DDI care asigură documentațiile tehnico-economice pentru proiectele de investiții. După aprobarea Temei de către directorul de program major și planificarea fondurilor publice necesare investiției, se trece la următorul pas, și anume analiza fezabilității tehnico-economice a investiției imobiliare. Această etapă se realizează de către CSPCM, prin forțe proprii sau prin achiziția serviciilor de proiectare, în funcție de sarcinile prioritare și de modul de alocare a resurselor conceptuale proprii.

Autoritatea competentă să avizeze documentațiile tehnico-economice este Consiliul Tehnico-Economic al Ministerului Apărării Naționale. Acest organism este reglementat prin *Ordinul M. 94 din 24 august 2017/Ordin pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Consiliului tehnico-economic al Ministerului Apărării Naționale*, DDI asigurând secretariatul permanent și analiza tehnico-economică a documentațiilor.

Notele conceptuale și documentațiile tehnico-economice aferente investițiilor realizate din fonduri publice se aprobă în funcție de valoarea estimată a investiției de către: Guvern, pentru valori mari de 100 de milioane de lei, Ministerul Apărării Naționale, pentru valori cuprinse între 10 și 100 de milioane de lei (Legea nr. 500 din 11 iulie 2002, art. 42), șeful Direcției domenii și infrastructuri pentru valori până la 10 milioane de lei.

După aprobarea indicatorilor tehnico-economici, urmează etapa de implementare a proiectului, care cuprinde elaborarea documentației tehnice și verificarea acesteia cu personal atestat, autorizarea

Pentru proprietățile imobiliare administrate de M.Ap.N., competențele de inițiere, avizare, aprobare și implementare a proiectelor de investiții imobiliare se stabilesc prin reglementări separate.

Inițierea proiectelor se realizează prin promovarea Notei conceptuale de către administratorul cazarmii în care se implementează investiția și aprobarea acesteia de către directorul de program major.

Întocmirea proiectelor și verificarea acestora, controlul execuției și managementul lucrărilor, precum și recepționarea lucrărilor se efectuează de către specialiști atestați pe domenii/subdomenii și specialități, conform Legii nr. 10 din 1995 privind calitatea în construcții și a reglementărilor tehnice în construcții.

construirii și edificarea construcțiilor cuprinse în documentația tehnico-economică aprobată. Această etapă se realizează prin Centrele de domenii și infrastructuri (CDI), structurile tehnice de specialitate pentru administrarea zonală a proprietății imobiliare din subordinea DDI. Pentru detalierea activității de management și a responsabilităților în realizarea investițiilor, DDI a emis dispozițiile DDI-7/2020 *Dispoziția șefului Direcției domenii și infrastructuri privind managementul proiectelor de investiții, consolidări sau reparații capitale ce se implementează de structuri subordonate Direcției domenii și infrastructuri și A 267/2019 – Atribuțiile managerilor de proiect.*

Întocmirea proiectelor și verificarea acestora, controlul execuției și managementul lucrărilor, precum și recepționarea lucrărilor se efectuează de către specialiști atestați pe domenii/subdomenii și specialități, conform Legii nr. 10 din 1995 privind calitatea în construcții și a reglementărilor tehnice în construcții.

Pentru investițiile din patrimoniul M.Ap.N., etapele de realizare a proiectelor și procedura de recepționare a lucrărilor sunt detaliate prin *Ordinul nr. 151 din 27 noiembrie 2017 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind realizarea obiectivelor de investiții, recepția construcțiilor și stabilirea valorii finale a lucrărilor de construcții, cuprinse în programul de investiții al Ministerului Apărării Naționale și prin Precizările șefului DDI nr. A 15816/2019 privind recepția lucrărilor de construcții și a instalațiilor aferente acestora, în Ministerul Apărării Naționale.* Organizarea recepției construcțiilor este în responsabilitatea CDI-urilor, în calitate de investitori delegați, și se realizează prin managerul de proiect. Din comisia de recepție fac parte locțiitorul șefului DDI, în calitate de președinte, iar ca membri: locțiitorul șefului CDI, reprezentanții Secției coordonare proiecte și mentenanță cazărmi din DDI, reprezentantul directorului de program, reprezentantul ISC M.Ap.N., comandantul și șeful formațiunii de cazarmare din unitatea militară utilizatoare.

Avize și acorduri specifice infrastructurii pentru apărare

Documentația tehnică necesară în vederea autorizării executării lucrărilor de construcții se elaborează în conformitate cu conținutul-cadru prevăzut în anexa nr. 1 din Legea 50/91, în baza avizelor și acordurilor obținute și a certificatului de urbanism. Pentru lucrările

aferente obiectivelor militare, o parte din avize sunt emise de autoritățile din cadrul M.Ap.N. sau, în anumite situații, sunt prevăzute excepții de la obținerea acestora.

Evaluarea impactului asupra mediului

Conform *Ordonanței de urgență nr. 195/2005 privind protecția mediului*, pentru proiectele și activitățile din zonele militare, M.Ap.N. elaborează norme și instrucțiuni pentru protecția mediului, supraveghează respectarea acestor norme aplicând sancțiuni în cazul încălcării lor și asigură realizarea evaluării impactului asupra mediului prin structuri atestate de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului. Pentru exercitarea competențelor conferite de lege, ministrul apărării a emis următoarele ordine: *M 14/2008 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind organizarea și desfășurarea activității de protecție a mediului în Armata României și M 13/2000 pentru aprobarea Strategiei de Protecție a Mediului în Armata României.*

Referitor la evaluarea impactului asupra mediului pentru proiectele și activitățile din zonele militare, conform art. 5 din *Legii nr. 292/2018 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului*, proiectele sau părțile din proiecte care au ca obiectiv apărarea națională pot fi exceptate de la evaluare. Prin analiza fiecărui caz, autoritățile pentru apărare națională împreună cu autoritatea publică centrală pentru protecția mediului stabilesc dacă derularea procedurii de evaluare a impactului de mediu ar avea un efect negativ asupra acestor obiective. În această situație, autoritatea competentă pentru protecția mediului emite o decizie de exceptare de la procedura de evaluare a impactului asupra mediului.

Inspectoratul de Stat în Construcții – M.Ap.N.

Conform *Legii 10/95 privind calitatea în construcții*, Inspectoratul de Stat în Construcții/ISC exercită controlul de stat privind aplicarea prevederilor din domeniul construcțiilor. Prin excepție, pentru lucrările aferente obiectivelor militare, această activitate se realizează prin structurile proprii de control din cadrul DDI. Atribuțiile și responsabilitățile DDI în domeniul controlului de stat al calității în construcții în Ministerul Apărării Naționale sunt precizate prin *Dispoziția șefului Direcției domenii și infrastructuri nr. DDI-13 din 17 iunie 2022 pentru aprobarea Regulamentului proprietății imobiliare în Ministerul Apărării Naționale.*

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Conform Ordonanței de urgență nr. 195/2005 privind protecția mediului, pentru proiectele și activitățile din zonele militare, M.Ap.N. elaborează norme și instrucțiuni pentru protecția mediului, supraveghează respectarea acestor norme aplicând sancțiuni în cazul încălcării lor și asigură realizarea evaluării impactului asupra mediului prin structuri atestate de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului.

Executarea lucrărilor de construcții este permisă în baza autorizației de construire sau de desființare emise în condițiile Legii 50/91 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții. Această lege precizează care sunt etapele pentru autorizarea executării lucrărilor de construcții, precum și conținutul cadru al documentațiilor tehnice pentru autorizarea lucrărilor.

Pentru lucrările de construcții cu caracter special, avizul/acordul ISC este emis de structura de specialitate din cadrul DDI cu atribuții privind controlul de stat în construcții.

Aviz PSI

Conform art. 47 alin. (1) din *Legea nr. 307/2006 privind apărarea împotriva incendiilor*, în unitățile militare, activitățile de apărare împotriva incendiilor se realizează pe baza normelor aprobate de structurile respective. Conform *Legii nr. 346/2006 din 21 iulie 2006 privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale*, M.Ap.N. are în responsabilități conducerea activității de apărare împotriva incendiilor pentru infrastructura pe care o administrează. Pentru exercitarea competențelor conferite de lege, ministrul apărării a emis *Ordinul nr. M. 87/2021 pentru aprobarea Normelor de apărare împotriva incendiilor în Ministerul Apărării Naționale*, în care se precizează că DDI emite acordul de principiu, acordul de securitate la incendiu și atestatul de securitate la incendiu pentru construcțiile cu caracter special.

Aviz sănătatea populației

Autorizarea sanitară de funcționare reprezintă procedura de reglementare sanitară pentru obiectivele care ar putea determina îmbolnăvirea populației și se emite conform *Ordinului nr. 1.030/2009 privind aprobarea procedurilor de reglementare sanitară pentru proiectele de amplasare, amenajare, construire și pentru funcționarea obiectivelor ce desfășoară activități cu risc pentru starea de sănătate a populației*. Prevederile ordinului sunt duse la îndeplinire de direcțiile de specialitate din cadrul Ministerului Sănătății, iar în cazul investițiilor pentru apărare, de serviciile medicale din rețeaua sanitară proprie din structura M.Ap.N. (*Ordinul nr. 1.030/2009, art. 21*).

Conform *Ordinului nr. M. 110/2009 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind asistența medicală și farmaceutică în Ministerul Apărării Naționale pe timp de pace*, avizarea și autorizarea sanitară se realizează prin unitățile militare cu activitate de medicină preventivă.

Autorizația de construire

Executarea lucrărilor de construcții este permisă în baza autorizației de construire sau de desființare emise în condițiile *Legii 50/91 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții*. Această lege precizează care sunt etapele pentru autorizarea executării lucrărilor

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

de construcții, precum și conținutul cadru al documentațiilor tehnice pentru autorizarea lucrărilor.

Construcțiile, amenajările și instalațiile realizate în scopul susținerii activității specifice instituțiilor din domeniul apărării sunt denumite, în cadrul legii, *construcții speciale* (*Legea nr. 50/91, anexa nr. 2*) sau *construcții cu caracter special* [*Ib.*, art 1, alin (3) și art. 43]. Pentru aceste lucrări, autorizarea executării lucrărilor de construcție se realizează de către instituțiile din SNAOPSN, nu de către autoritățile locale, conform *Ordinului nr. M 40/2018 pentru aprobarea Procedurii comune privind autorizarea executării lucrărilor de construcții cu caracter special*.

Solicitarea unei autorizații de construire se realizează numai în baza unui drept real asupra imobilului. Prin excepție, executarea lucrărilor de construcții care se realizează în baza tratatelor/acordurilor la care România este parte se reglementează prin memorandumurile de implementare a tratatelor respective, cu condiția avizării documentației tehnice, potrivit legislației în vigoare.

Achiziții publice

Implementarea proiectelor de investiție imobiliară aprobate se face prin achiziția serviciilor de proiectare și a lucrărilor de execuție, separat sau la pachet. *Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice* reglementează procedurile de atribuire a contractelor de achiziție, precizând regulile de desfășurare a procedurilor de atribuire și de executare a contractului de achiziție publică. Această lege nu se aplică contractelor din domeniul apărării sau securității naționale în situația în care autoritatea contractantă este obligată să le atribuie printr-un acord sau înțelegere internațională.

De asemenea, legea nu se aplică acelor contracte din domeniile apărării și securității naționale în măsura în care, prin derularea procedurilor de atribuire, nu poate fi garantată protejarea caracterului confidențial al informațiilor care trebuie puse la dispoziția participanților. Pentru aceste situații, se aplică dispozițiile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 114/2011 privind atribuirea anumitor contracte de achiziții publice în domeniile apărării și securității*.

În completarea acestor reglementări, pentru detalierea responsabilităților de achiziție, în M.Ap.N. sunt emise următoarele ordine de ministru: *M 216/2018 pentru aprobarea Îndrumarului privind încadrarea cheltuielilor Ministerului Apărării Naționale pe articolele și alineatele clasificăției economice și M 31/2008 Competențele*

Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice reglementează procedurile de atribuire a contractelor de achiziție, precizând regulile de desfășurare a procedurilor de atribuire și de executare a contractului de achiziție publică. Această lege nu se aplică contractelor din domeniul apărării sau securității naționale în situația în care autoritatea contractantă este obligată să le atribuie printr-un acord sau înțelegere internațională.

În vederea contractării serviciilor de proiectare și a lucrărilor de execuție aferente obiectivelor de investiții imobiliare, prin Hotărârea Guvernului nr. 1/2018 pentru aprobarea condițiilor generale și specifice pentru anumite categorii de contracte de achiziție aferente obiectivelor de investiții finanțate din fonduri publice, sunt precizate, cu titlu obligatoriu, o serie de specificații privind urmărirea și decontarea lucrărilor. Aceste măsuri sunt obligatorii pentru investițiile a căror valoare estimată este egală sau mai mare de 26 093 012 de lei³, dar autoritățile contractante pot utiliza acest model de acord contractual și pentru proiectele a căror valoare estimată este mai mică decât pragul menționat.

de achiziție a produselor, serviciilor și lucrărilor în cadrul Ministerului Apărării Naționale.

În vederea contractării serviciilor de proiectare și a lucrărilor de execuție aferente obiectivelor de investiții imobiliare, prin Hotărârea Guvernului nr. 1/2018 pentru aprobarea condițiilor generale și specifice pentru anumite categorii de contracte de achiziție aferente obiectivelor de investiții finanțate din fonduri publice, sunt precizate, cu titlu obligatoriu, o serie de specificații privind urmărirea și decontarea lucrărilor. Aceste măsuri sunt obligatorii pentru investițiile a căror valoare estimată este egală sau mai mare de 26 093 012 de lei³, dar autoritățile contractante pot utiliza acest model de acord contractual și pentru proiectele a căror valoare estimată este mai mică decât pragul menționat.

Reglementări tehnice în construcții

Reglementările tehnice în construcții sunt organizate în 29 de capitole ce cuprind prevederi referitoare la proiectarea și execuția construcțiilor, verificarea calității și recepția lucrărilor, performanța energetică a clădirilor, securitatea la incendiu sau folosirea și repararea utilajelor. Reglementările tehnice se aprobă prin ordin al ministrului dezvoltării regionale și administrației publice și sunt obligatorii pentru toate lucrările, publice sau private, în vederea asigurării cerințelor fundamentale aplicabile construcțiilor și a unui standard de calitate corespunzător.

Pentru construcțiile din patrimoniul M.Ap.N., reglementările tehnice naționale sunt completate cu *Ordinul nr. M. 87/2021 pentru aprobarea Normelor de apărare împotriva incendiilor în Ministerul Apărării Naționale*, care prezintă măsurile de securitate la incendiu obligatorii pentru proiectarea construcțiilor cu destinație militară specială, cu *Dispoziția șefului Direcției domeniului și infrastructurii nr. DDI-13 din 17 iunie 2022 pentru aprobarea Regulamentului proprietății imobiliare în Ministerul Apărării Naționale și Ordinul nr. 151 din 27 noiembrie 2017 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind realizarea obiectivelor de investiții, recepția construcțiilor și stabilirea valorii finale a lucrărilor de construcții, cuprinse în programul de investiții al Ministerului Apărării Naționale*, care detaliază procedurile de verificare a calității și recepție a lucrărilor de investiții, reparații, întreținere și activitățile de postutilizare a construcțiilor.

³ Pragul valoric prevăzut de art. 7 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice.

În ceea ce privește performanța energetică, pentru obiectivele speciale din cadrul infrastructurii pentru apărare se aplică o serie de excepții. Conform articolului 6, aliniatul (6), din *Legea nr. 121 din 18 iulie 2014 privind eficiența energetică*, renovarea obiectivelor destinate apărării naționale este exceptată de la obligația de a îndeplini cerințele de performanță energetică prevăzute în *Legea nr. 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor*. De asemenea, în cadrul investițiilor pentru apărare, obligația de a achiziționa doar produse, lucrări sau clădiri cu performanță energetică înaltă se aplică în măsura în care acestea nu creează un conflict în îndeplinirea activităților militare.

Specificații militare pentru infrastructura de apărare

Infrastructura militară se elaborează cu respectarea ordinelor și regulamentelor militare prin care se stabilesc cerințele minime obligatorii din punct de vedere funcțional, astfel încât construcțiile să răspundă destinației lor. În domeniul proprietății imobiliare, Direcția domeniului și infrastructurii este structura de specialitate a M.Ap.N. abilitată să elaboreze reglementări specifice administrării și dezvoltării proprietății imobiliare militare. Principalele dispoziții emise în acest sens sunt: *Dispoziția șefului Direcției domeniului și infrastructurii nr. DDI-13 din 17.06.2022 pentru aprobarea Regulamentului proprietății imobiliare în M.Ap.N.*, care prezintă elementele proprietății imobiliare și caracteristicile fundamentale ale acestora, și *Dispoziția șefului Direcției domeniului și infrastructurii nr. DDI.12 din 14.04.2022 pentru aprobarea Normelor tehnice de domeniul și infrastructurii*, care prezintă modalitatea de calcul privind suprafața de terenuri și spații necesare pentru unitățile militare, dotarea cu mobilier, utilaje, obiecte de inventar gospodăresc și materiale de cazare, asigurarea necesarului de apă, energie electrică, materiale de iluminat și de curățenie și alte active fixe de resortul construcției-cazare.

Precizări referitoare la condițiile de infrastructură care trebuie asigurate se regăsesc și în ordinele și dispozițiile privind alte activități militare, în afară de construcții, cum ar fi *Regulamentul de ordine interioară în unitate* sau *Regulamentul serviciului interior*. Atât reprezentanții unității utilizatoare prin notele conceptuale, cât și specialiștii CSPCM implicați în elaborarea temei de proiect trebuie să cunoască și să includă în documentațiile tehnice toate specificațiile din regulamentele militare referitoare la infrastructură.

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Infrastructura militară se elaborează cu respectarea ordinelor și regulamentelor militare prin care se stabilesc cerințele minime obligatorii din punct de vedere funcțional, astfel încât construcțiile să răspundă destinației lor. În domeniul proprietății imobiliare, Direcția domeniului și infrastructurii este structura de specialitate a M.Ap.N. abilitată să elaboreze reglementări specifice administrării și dezvoltării proprietății imobiliare militare.

Realizarea investițiilor imobiliare la nivel tactic

Pentru inițierea investițiilor, unitatea utilizatoare promovează Nota conceptuală privind necesitatea și oportunitatea lucrărilor. După aprobarea și bugetarea acesteia, CSPCM realizează tema de proiectare și studiul de fezabilitate. Pentru stabilirea soluțiilor tehnice, se aplică atât reglementările tehnice în construcții, cu excepțiile precizate pentru obiectivele speciale, cât și ordinele și dispozițiile militare referitoare la infrastructură. Avizele PSI și ISC se emit de către birourile specializate din cadrul DDI, iar avizul de sănătate publică de către spitalele militare. În funcție de investiție, proiectul poate fi exceptat de la analiza impactului de mediu.

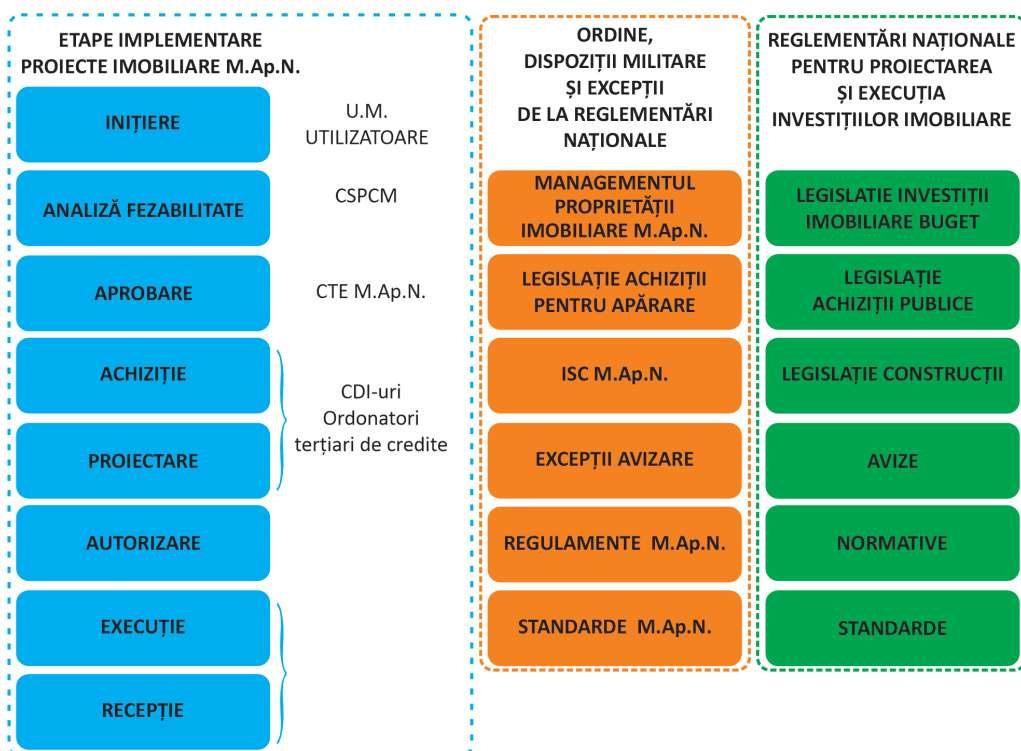

Figura 5: Implementarea investițiilor imobiliare ale M.Ap.N. (concepția autoarei)

Avizarea indicatorilor tehnico-economici se realizează de către Consiliul Tehnico-Economic al Ministerului Apărării (CTE M.Ap.N.), iar aprobarea documentațiilor Notă conceptuală și Studiu de fezabilitate/ Documentație de aprobare a lucrărilor de intervenției se realizează, în funcție de valoarea estimată a proiectelor, de către șeful DDI,

de ministrul apărării sau de guvern. Emiterea CU și autorizarea lucrărilor de construire sau demolare se realizează de către DDI, prin structurile de specialitate.

Achiziția proiectului tehnic și a lucrărilor de execuție este responsabilitatea CDI-urilor, în calitate de investitori delegați. Achiziția se realizează în baza *Legii nr. 98/2016 privind achizițiile publice* sau, în cazul obiectivelor militare speciale, a *Ordonanței 114/2011 privind atribuirea anumitor contracte de achiziții publice în domeniile apărării și securității*.

Condițiile de urmărire și decontare a lucrărilor sunt precizate în H.G. 1/2018 pentru aprobarea condițiilor generale și specifice pentru anumite categorii de contracte de achiziție aferente obiectivelor de investiții finanțate din fonduri publice. Recepția proiectelor implică structuri din cadrul DDI și se realizează în baza dispozițiilor șefului DDI.

Pentru asigurarea calității în cadrul investițiilor, pe lângă îndatoririle stabilite la nivel național pentru specialiștii implicați, responsabilitățile managerilor de proiect sunt detaliate prin dispoziții ale șefului DDI.

CONCLUZII

Având în vedere numărul mare de legi, ordine și dispoziții aplicabile pentru implementarea proiectelor de infrastructură militară, în urma cercetării efectuate, rezultă ca fiind oportună realizarea unui *Cod pentru construcții militare* care să detalieze reglementarea procesului de edificare și responsabilitățile părților implicate.

De asemenea, având în vedere că numeroase precizări privind organizarea infrastructurii militare se găsesc în ordinele și dispozițiile altor arme decât construcții, pentru asigurarea implementării în proiectele imobiliare a standardului operațional corespunzător, este necesară întocmirea unui *Regulament de construcții militare* care să reunească toate precizările referitoare la infrastructură din ordinele și dispozițiile militare, precum și reglementările tehnice relevante din legislația națională. Acest regulament ar trebui să ia în considerare aspecte legate de designul construcțiilor, cum ar fi amplasamentul, materialele utilizate, tipul și dimensiunile spațiilor, precum și dotările necesare activității militare, astfel încât să asigure eficiența și siguranța personalului implicat.

În concluzie, apreciem că introducerea unui cod și a unui regulament dedicate construcțiilor militare ar putea contribui la eficiența operațiunilor militare, asigurând operativitatea și siguranța personalului militar, precum și economia de resurse.

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Având în vedere că numeroase precizări privind organizarea infrastructurii militare se găsesc în ordinele și dispozițiile altor arme decât construcții, pentru asigurarea implementării în proiectele imobiliare a standardului operațional corespunzător, este necesară întocmirea unui *Regulament de construcții militare* care să reunească toate precizările referitoare la infrastructură din ordinele și dispozițiile militare, precum și reglementările tehnice relevante din legislația națională.

BIBLIOGRAFIE:

1. Lt.-col. instr. av. drd. Chiriac, C. (martie 2017). *Operativ versus operațional. Ne dorim schimbarea?* În *Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”*, București.
2. Mr. dr. ing. Colban, Gh.-C. (1998). *Elemente de legislație în construcții și asigurare tehnico-materială de cazare*. București: Editura Academiei Tehnice Militare.
3. Gl. bg. dr. Pigui, T. (octombrie 2004). *Pregătirea teritoriului pentru apărare*. În *Colocviu strategic*, nr. 12 (XXIV).
4. Postăvaru, N., Drăghici, G., Iociu, C.V. (2011). *Managementul proiectelor cu aplicare în construcții*, vol. I. Scrierea proiectelor. București: Editura Matrix Rom.
5. Postăvaru, N., Iociu, V., Costescu, A., Băncilă, Șt. (2009). *Îndrumarul investitorului privind elaborarea documentațiilor tehnico-economice și a devizelor generale aferente obiectivelor și lucrărilor de investiții publice*. București: Editura Matrix Rom.
6. Rusu, S.-G. (2018). *Planificarea și proiectarea obiectivelor destinate apărării în orașul inteligent*. Editura Paralela 45.
7. Gl. bg. Sima, E. et al. (2010). *Cod de domenii și infrastructuri – Direcția domenii și infrastructuri*. București: Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei.
8. *Dispoziția șefului Direcției domenii și infrastructuri nr. DDI-13 din 17 iunie 2022 pentru aprobarea Regulamentului proprietății imobiliare în Ministerul Apărării Naționale*, aplicația Lexmil din rețeaua intraman, accesat la 17 martie 2023.
9. *Hotărârea nr. 62 din 7 februarie 1996 privind aprobarea Listei obiectivelor de investiții și de dezvoltare, precum și a criteriilor de realizare a acestora*, pentru care este obligatoriu avizul Statului Major General, anexa 1, pct. 4, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/8345>, accesat la 17 martie 2023.
10. *Hotărârea nr. 477 din 16 iunie 2020 privind organizarea și funcționarea Ministerului Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației*, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/226835>, accesat la 17 martie 2023.
11. *Hotărârea nr. 28/2021 pentru aprobarea Cartei albe a apărării*, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/242220>, accesat la 17.03.2023.
12. *Hotărârea nr. 832 din 11 august 2021 pentru aprobarea Strategiei militare a României*, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/245325>, accesat la 17 martie 2023.
13. *Legea nr. 50 din 29 iulie 1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții*, anexa 2, pct. 8; art 1, alin (3) și art. 43, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/55794>, accesat la 17 martie 2023.

14. *Legea nr. 350 din 6 iunie 2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul*, art. 2, 4, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/29453>, accesat la 17 martie 2023.
15. *Legea nr. 500 din 11 iulie 2002 privind finanțele publice*, art. 42, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/180952>, accesat la 17 martie 2023.
16. *Legea nr. 477 din 12 noiembrie 2003 privind pregătirea economiei naționale și a teritoriului pentru apărare*, secțiunea a 4-a; art. 34, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/47873>, accesat la 17 martie 2023.
17. *Legea nr. 481 din 8 noiembrie 2004 privind protecția civilă*, art. 42, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/56923>, accesat la 17 martie 2023.
18. *Legea nr. 346 din 21 iulie 2006 privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale*, art. 19, 40, 68, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/73882>, accesat la 17 martie 2023.
19. *Legea nr. 122 din 15 iunie 2011 privind regimul armelor, dispozitivelor militare și munițiilor deținute de Ministerul Apărării Naționale și de forțele armate străine pe teritoriul României*, art. 3, lit. h, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/129400>, accesat la 17 martie 2023.
20. *Legea nr. 203 din 16 iulie 2015 privind planificarea apărării*, art. 9 și art. 10, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/170048>, accesat la 17 martie 2023.
21. *Lexicon militar* (1994). Ediția a II-a, revizuită. București: Editura Saka.
22. *Ordinul nr. 1.298 din 10 mai 2006 pentru aprobarea Normelor metodologice de avizare și autorizare privind protecția civilă*, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/71723>, accesat la 17 martie 2023.
23. *Ordinul 1030/2009 privind aprobarea procedurilor de reglementare sanitară pentru proiectele de amplasare, amenajare, construire și pentru funcționarea obiectivelor ce desfășoară activități cu risc pentru starea de sănătate a populației*, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/110951>, accesat la 17 martie 2023.
24. *Ordinul nr. M. 40 din 8 martie 2018 pentru aprobarea Procedurii comune de autorizare a executării lucrărilor de construcții cu caracter special*, art. 6, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/204298>, accesat la 17 martie 2023.

